

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST U KOSTELA SV. BARTOLOMĚJE

Praha-Kyje

STRUČNÁ HISTORIE FARNOSTI

Farní kostel sv. Bartoloměje v Kyjích. Románská jednolodní stavba založená pražským biskupem nejpozději kolem poloviny 13. století. Tribunový kostel s pravoúhlým presbytářem a průčelní hranolovou věží. Působivému interiéru dominují půlkruhové oblouky, křížové klenby, schodiště v síle zdi a nástěnné malby z 13.–16. století. V letech 1973–1989 proběhla generální oprava objektu. Stavba protější fary, připomínané již roku 1306, je z 18. století.

1226–1236

nejčastěji uváděné období vzniku kostela: starší odborná literatura považovala za nejpravděpodobnějšího stavebníka kostela Jana II. z Dražic (na biskupském stolci v letech 1226–1236); vznik kostela v této době nelze doložit pouhým odkazem na nápis z doby před polovinou 14. stol. u fresky biskupa Jana: „FVNDATOR HVIVS ECCLE[SIAE] IOH[ANN]ES PRAG[ENSIS] EP[IS]C[OPUS]“ (lat.; zakladatel resp. obnovitel tohoto kostela Jan, pražský biskup); nejasné je rovněž původní zasvěcení kostela (zasvěcení sv. Bartoloměje je druhotné)

FVNDATOR —
HVIVS & ALLE
IOH[ANN]ES PRAG[ENSIS] ST
EP[IS]C[OPUS]

faksimile nápisu vztahujícího se
k založení kostela v Kyjích

1236–1258

pravděpodobnější doba vzniku kostela: nejdůkladnější uměleckohistorická studie (Dalibor Prix se Zuzanou Všeckovou v časopise Umění z roku 1993) pokládá na základě dosud nejzvěrubnější slohové analýzy stavby za stavebníka kyjského kostela pražského biskupa v pokročilé 2. čtvrtině až kolem poloviny 13. století: mohl jím být Bernard (biskup 1236–1240), Mikuláš z Újezda a Riesenburka (1240–1258) nebo v prvních letech svého úřadování Jan III. z Dražic (1258–1278)

50. léta 13. stol.

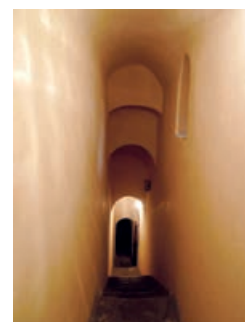
fresková výzdoba (1): vzniká nejstarší část freskové výzdoby kostela – vícefigurová kompozice Ukřižování na východní stěně presbytáře

1289

první písemná zpráva o dvoře a lokalitě Kyje: v nedatované listině pražského biskupa Tobiáše z Bechyně (z rodu Benešoviců), zachované ve formulářové sbírce a pocházející z konce 13. stol. (nejspíše z roku 1289) se píše o poškození a vyloupení biskupského dvora v Kyjích

80./90. léta 13. stol.

fresková výzdoba (2): v presbytáři zobrazen biskup Tobiáš z Bechyně; následně zde vznikají malby sv. Jana Evangelisty a sv. Jakuba

chodbička ve zdivu kostela

historická fresková
výzdoba kostela

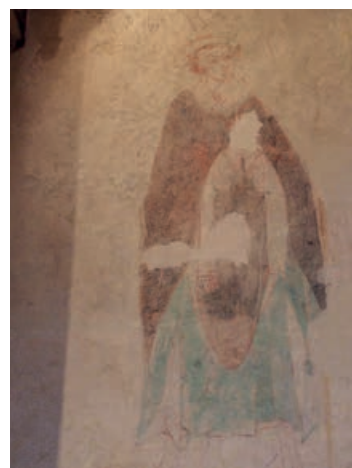
biskup Tobiáš z Bechyně

sv. Jan Evangelista a sv. Jakub

biskup Jan (IV. z Dražic)

Arnošt z Pardubic

1306	první písemná zmínka o kyjském kostele: v listině, vydané 20. července v Praze, připsal biskup Jan IV. z Dražic bílinskému arcijáhenství užitky z farního kostela v Kyjích
1330–1343	fresková výzdoba (3): na severní stěně presbytáře zobrazen neznámý biskup a biskup Jan – pravděpodobně Jan IV. z Dražic, obnovitel kostela a objednavatel malby (ne domnělý zakladatel kostela, jak se dříve předpokládalo); z doby před polovinou 14. stol. pochází nápis, vážící se k biskupu Janovi a vykládaný v souvislosti s vročením počátků stavby (viz 1226–1236)
1344–1366	fresková výzdoba (4): v presbytáři zobrazen Arnošt z Pardubic a nad řadou biskupů vymalována rozměrná kompozice Pozdvížení sv. Maří Magdaleny
1353	arcibiskup Arnošt z Pardubic pobývá ve dnech 16.–18. března v kyjském dvoře
1363	pobyt Arnošta z Pardubic v kyjském dvoře dne 31. července
1393	arcibiskup Jan z Jenštejna se ve dnech 17.–18. března zdržuje v Kyjích
1419–1434	v českých zemích probíhají husitské války; od té doby po více než 150 let není kyjská fara obsazována, stavby někdejšího arcibiskupského dvora pustnou, hospodářství je rozchváčeno
1548	mistr Stanislav ulil v Praze zvon s reliéfy sv. Petra a sv. Vojtěcha : jde o jediný původní, dodnes zachovaný kyjský zvon (v roce 1895 zavěšený na novou dřevěnou zvonovou stolicí)
1570	majitel Kyji Václav Hrzán z Harasova svěruje správu kostela sv. Bartoloměje farářům pražského novoměstského kostela sv. Jindřicha: tamní farářům spravují Kyje až do zřízení kyjské lokálie v roce 1744
1579	s obnovením správy kostela je vymalována klenba a jižní stěna presbytáře: zobrazení evangelistů Marek, Matouš, Lukáš, Jan a sv. Tomáš

zvon s reliéfy
sv. Petra a sv. Vojtěcha

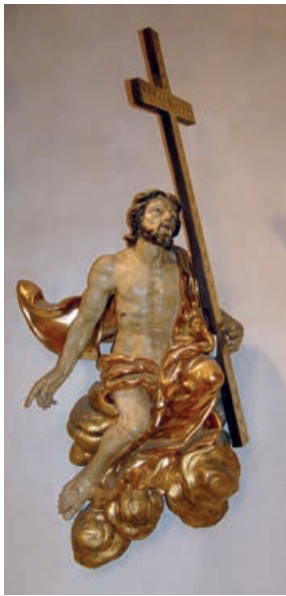

klenba se zobrazením evangelistů
Marka, Lukáše a Jana: půlkruhově
uzavřenou stěnu na východní
straně presbytáře vyplňuje
kompozice Ukřižování

počátek 17. stol.	u kostela se buduje při severní straně lodi nevelká přízemní sakristie; v západní stěně je zřízen nový vstup do kostela
1653	Nicolaus Löw ulil druhý kyjský zvon
před r. 1655	zřízeny velké výklenky pro boční oltáře a na několika místech zazdívkami přerušen (již nevyužívané) komunikační systém chodeb a schodišť ve zdivu; dochází také k dílčím úpravám koruny zdiva věže, do níž je zavěšen druhý zvon z roku 1653
1655	vzniká obraz Narození Páně pro boční oltář na epištolní straně nákladem hraběte Maxmiliána Valentina z Martinic, nejvyššího sudího a místodržitele Království českého
1736	vytvořen nový hlavní oltář s obrazem sv. Bartoloměje (v současné době je v kostele pozůstatkem tohoto oltáře sousoší Nejsvětější Trojice, snáté během generální rekonstrukce ve 2. polovině 20. stol. z nástavce hlavního oltáře a upevněné na evangelijní straně kostela, dále kříž s desaterem a paprsky na místě původního oltáře)

podoba kyjského kostela před opravou v roce
1859 (podle nákresu ve farní kronice)

Syn, Otec a Duch svatý

kříž s desaterem a paprsky

1743

díky Marii Terezii Savojské, majitelce Kyjí, zřízena **kyjská lokálie (expozitura)**: 17. září 1744 je zde ustanoven zvláštní lokalista (expozita) **František Boskovský** (do 1754)

1753/1754

založení resp. (znovu)zřízení kyjské fary: duchovní správu prováděl (místo prezentovaného novosvěcence **Václava Alexandra Čipy**) uhřetovský kaplan **František Novák** (od poloviny července 1754 půl roku), po něm **Jan Bartl** (1755/1756 dočasný kaplan v Kyjích)

50. léta 18. stol.

stavba kyjské fary (Prelátská čp. 12)

1756–1761

první kyjský farář usazený na zdejší faře: **Josef Češka**

1758

zazděna středověká okna ve východní zdi presbytáře a v západní části jižní zdi lodi (naopak proražena čtyři velká obdélná okna v podélných zdech lodi a presbytáře); vše probíhá v důsledku dřívější instalace nového velkého oltáře

1760

při triumfálním oblouku umístěny sochy vyřezané ze dřeva, znázorňující Pannu Marii Královnu s Ježíškem a sv. Jana Nepomuckého

1766

výstavba stodoly a maštale na farním dvoře

1769

v tomto roce v Kyjích zemřel **Jan Chrt** (1761–1769 kyjský farář)

1774

za **Václava Skřivánka** (1773–1776 kyjský farář) při kostele sv. Bartoloměje založeno bratrstvo k uctívání Nejsvětější Svátosti oltární

1781

dne 14. října, za **Jana Svobody** (1779–1807 kyjský farář), při čištění a seškrabávání zašlé výmalby objeven v presbytáři středověký latinský nápis (srov. výše); vzápětí Kašpar Uhlíř vymaloval presbytář rokokovými ornamenty a kyticemi (byly k vidění ještě počátkem 20. stol.)

1783

nejstarší znázornění farní budovy a farního hospodářství na kolorované mapě uhřetovského panství

1786

Dolní Počernice (původně náležející k Hostivaři) byly přifařeny ke Kyjím

1798

do portálu pod jižní korunou zdi zavěšen zvonek; do západní zdi věže osazen nový portál a nejspíše tehdy na jižní straně lodi osazena kazatelna, k níž zřízen přístup ze schodiště v jižní lodi, který porušil středověkou malířskou kompozici s Posledním soudem

18./19. stol.

vznikají barokní obrazy Zvěstování Panně Marii a Navštívení Panny Marie (dodnes jsou součástí výzdoby kostela)

1841

za **Jana Suchana** (1831–1854 kyjský farář) v sousedství kyjské fary položeny základy budovy kyjské školy

obraz sv. Bartoloměje

socha Panny Marie Královny s Ježíškem

1845	vytvořena mramorová křtitelnice, vytesaná v dílně Josefa Ondřeje Krannera
1856	za Josefa Schlesingera (1854–1887 kyjský farář, který se zasloužil o stavební obnovu kostela a farní budovy) při přípravě na vizitaci objeveny na jižní stěně lodi středověké malby (znázorňující Poslední soud); kazatelna přesunuta na severní stranu lodi a zřízeno k ní nové schodiště ze sakristie (přetnulo zaniklou středověkou komunikaci v severní zdi); zvětšena arkáda v západní zdi lodi a opatřena pseudorománskými římsami (nad ní, na poprsní zdi tribuny, odkryta další středověká malba s votivním nápisem)
od 1859	pokračují jeromanizující úpravy objektu; odstraněno poslední dřevěné patro věže a zděná část doplněna cihlovou plentou (do stávající podoby); sakristie zbavena renesančních a barokních prvků a získává neorománskou podobu; strženo dřevěné schodiště k portálu vedoucímu na tribunu (ten zazděn); s přesunutím kazatelny na severní stranu lodi, se zazděním vstupu na ni ze schodiště a se zaslepením portálku z lodi na toto schodiště vzniká potřeba zřízení nového nástupu na ně a dále přes ně na tribunu – proražen nový pseudorománský portál z exteriéru (nevyhovoval, ve 20. stol. zazděn)
1862	malíř Josef Hellich renovuje (přemalovává) na Schlesingerovu objednávku obraz bočního oltáře na epištolní straně (Narození Páně) a v jeho duchu vymalovává pro boční oltář na evangelijní straně obraz Křest Páně; kromě toho restauruje také oltářní obraz sv. Bartoloměje
kol. 1870	pražský varhanář Karel Vocelka vytváří pro kyjský kostel varhany (v roce 1904 je přestavěl Jindřich Schiffner)
1887	11. srpna umírá na kyjské faře P. Josef Schlesinger a je pohřben na kyjském hřbitově
1892	31. prosince umírá Matěj Bláha (1888–1892 kyjský farář) a je pohřben na kyjském hřbitově
1897	za Gustava Lásky (1878–1887 kyjský kaplan a administrátor, 1894–1906 kyjský farář) zřízena samostatná dolnopočernická farnost
1898	Gustav Láska nechává zhotovit a postavit u kostela sv. Bartoloměje na památku 25 let svého kněžství kamenný kříž, který nese prostý nápis „Pochválen buď // Ježíš Kristus // L. P. // 1898“
1906–1922	duchovním správcem kyjské farnosti je Jan Balaban
1931	za Václava Ešnera (1923–1957 kyjský farář, jenž věnoval velkou pozornost péči o kyjský kostel) jinonický stavitel Ladislav Záhora zahajuje důkladné opravy kostela, které pokračují po celá 30. léta 20. stol.
1934	Václav Ešner kupuje pro kyjský kostel od řezbáře Bohumila Beka z Kutné Hory jesličky
1957	po úmrtí kyjského faráře Václava Ešnera (21. ledna) na kyjské faře více než půl století nebydlí místní duchovní správce, kyjská farnost je v letech 1957–1986 administrována z Dolních Počernic
1958	kyjský kostel 3. května prohlášen nemovitou kulturní památkou

mramorová
křtitelnice
z roku 1845

Josef Schlesinger

Gustav Lásky

kyjské
varhany

jesličky od řezbáře Beka
z Kutné Hory

1973–1991

generální oprava kostela probíhá za administrátorů excurrento kyjské farnosti **Bohumila Štvána** (1969–1985), **Jiřího Padoura** (1986–1989) a **Vladimíra Kelnara** (1989–1999): betonovým věncem zpevněna koruna presbytáře, vyměněna řada pískovcových kvádrů z líce zdiva, zazděna obdélná barokní okna a na místo nich zřízena okna tvarově vycházející z jediného dostatečně dochovaného románského okna ve východní zdi presbytáře (1984 dokončena rekonstrukce románských oken); 1987–1991 opravován interiér (prostory s výjimkou presbytáře vybiřeny), zvláště dochází k restaurování maleb (restaurátoři Hana a Miroslav Slavíkovi); sondami v průběhu opravy odkryté středověké malby na jižní stěně lodi a na poprsní zdi tribuny zůstávají odborně i laické veřejnosti utajeny; některé drobné úpravy bohužel zastřely stopy osvětlující původní raně středověké fungování kostela

1994

karmelitka sestra Terezie od Ducha Svatého z kláštera na Hradčanech tvoří pro kyjský kostel keramickou křížovou cestu

1997

dne 27. dubna papež Jan Pavel II. posvěcuje při své návštěvě České republiky základní kámen kostela, který má být postaven na Černém Mostě (kámen dosud v presbytáři kyjského kostela)

2006–2011

probíhá rekonstrukce kyjské fary za **Ladislava Součka** (1999–2007 administrátor excurrento kyjské farnosti) a především **Edwarda Walczyka** (od 1. července 2007 administrátor, od 1. září 2010 farář kyjské farnosti)

6. zastavení křížové cesty

základní kámen pro kostel sv. Jana Křtitele na Černém Mostě

práce na rekonstrukci kyjské fary navázaly na generální opravu kostela

2008

Edward Walczyk se stěhuje na obnovovanou kyjskou faru

2016

Jana Marková Hôferová vytváří pro kyjský kostel mozaiku Boží milosrdenství

Vydala Římskokatolická farnost u kostela sv. Bartoloměje Praha-Kyje, srpen 2020.

Připravila: Hana Kábová
Fotografie: Radek Svoboda, Lucie Horníková (Člověk a Víra) a archiv farnosti
Grafické zpracování: Milan Šypěna
Tisk: Integraf
Duchovní správce: ThLic. Edward Walczyk, Th.D.
Prelátská 12, 198 00 Praha 9 – Kyje
web: www.farnostkyje.cz